

# TRUYỆN CỔ CAUNTERBURY

## TALES OF CAUNTERBURY

Tác giả Geoffrey Chaucer  
Dịch giả Kim Lưu

### PHI LỘ

Khi tháng tư đội xuống trận mưa xuân  
Xua nắng hạn tháng ba cháy bỏng  
Chồi non kết nụ, cây lá trở cành  
Tươi nhựa sống cho hoa bùng khoe sắc  
Khi gió tây buông lời hơi thở  
Trên đất hoang mầm sống rộn ràng  
Khi mặt trời khởi động vòng xoay  
Từ bạch dương của mùa xuân tươi trẻ  
Khi chim muông hăng còn ngái ngủ  
Được thiên nhiên lay động gọi mời  
Cất tiếng hót chào bình minh rực rỡ  
Trên con đường hành hương vui chân bước  
Lữ khách muốn tìm đến những miền xa  
Nơi có hòm thánh tích tiếng vang bao miền  
Lan tới cả những vùng xa xôi Anh quốc  
Đó là tu viện Canterbury, họ đang tiến về  
Nơi yên nghỉ của vị thánh nhân lành  
Đáng cứu chữa những tật nguyên ốm yếu  
Chuyện xảy ra một ngày trong mùa ấy  
Trong trấn Southward, tại quán Tabard  
Lúc tôi đang khởi sự chuyến hành trình

Về Canterbury với trái tim sùng kính  
Thì đang đêm họ tiến vào quán trọ  
Hơn hai mươi người đi thành một nhóm  
Đủ các hạng người hội ngộ cùng nhau  
Trong tình bằng hữu, họ cũng là lữ khách  
Cũng trên đường đến Canterbury  
Phòng ốc rộng rãi, bàn ghế dư thừa  
Và tiện nghi tôi sẵn sàng phục vụ  
Vây tranh thủ, trước khi mặt trời ló dạng  
Nghỉ ngơi thôi, tôi nói với mọi người  
Chung đường họ mời tôi nhập bọn  
Thỏa thuận xong xuôi, tỉnh mơ thức giấc  
Lên đường đến nơi như tôi đã nói  
Nhưng trước hết khi hãy còn rỗi rãi  
Trước khi tôi kể câu chuyện dài dòng  
Hãy cùng tôi xem từng người lữ khách  
Địa vị, ngoại hình cùng nơi đã đi qua  
Từ chàng kị sĩ nào ta hãy bắt đầu  
KỊ SĨ  
Đó là một trang kị sĩ xứng danh  
Từ những ngày đầu cưỡi trên yên ngựa  
Đã yêu tinh thần hiệp sĩ cao sang  
Yêu sự thật, trọng thanh danh, yêu tự do và lịch thiệp  
Vì chủ nhân chàng xông pha trận mạc  
Đuổi bọn tà đạo khỏi đất Chúa Kitô  
Chàng đã kênh qua mười lăm trận sinh tử  
Thập Tự Chinh đánh bọn Thổ, bọn Hồi

Luôn giệt giải trong những mùa đấu võ;  
Chàng khôn ngoan ấy mới điều đáng quý  
Và dáng đi như trinh nữ dịu dàng  
Môi miệng chàng chẳng một lời khiếm nhã  
Với dân đen hay với kẻ quyền hành  
Chàng thật xứng danh trang hiệp sĩ tài ba.

#### THỊ VỆ

Tháp tùng chàng còn có anh thị vệ  
Với trái tim khát khao thành hiệp sĩ  
Anh độ đôi mươi tôi đoán vậy  
Thân pháp như bay, sức ra như hổ  
Và mái tóc chải xoắn gọn sóng  
Tại Pháp và vùng Flander, anh sống trọn tuổi nghề  
Những năm tháng phục tùng trong dững cảm  
Chỉ mong sao danh tiếng đến tai nàng  
Anh phục trang theo một tân thời  
Tấm áo bào, đương nhiên là thế  
Nhưng ngắn lắm lại thêm hoa rực rỡ  
Và ống tay hồ hững xoa bên hông  
Dài làm sao và rộng rãi làm sao  
Suốt ngày dài anh thổi sáo hát ca  
Anh tươi trẻ như tháng Năm tươi trẻ  
Anh giỏi giang và thạo việc ngựa gươm  
Một tay anh kìm cương điều luyện  
Xung trận đấu thương, ngựa hí vang lừng,  
Anh soạn tình ca, làm thơ, xướng họa

Cho cuộc tình duyên anh gặp đêm trăng mờ

Anh ít ngủ như sơn ca ít ngủ

Anh thanh tao, duyên dáng, tận tình

Và sẵn lòng hầu cha cắt thịt

NÔNG PHU

Trang kị sĩ còn có một bầy tôi

Vừa trở về an toàn khỏi chiến trận

Nên lên đường đi làm lễ tạ ơn.

Với tóc ngắn và khuôn mặt sạm nắng

Kẻ bầy tôi mặc áo choàng mũ xanh;

Dưới thắt lưng một bó tên sáng bóng

Đuôi tên bằng lông công, chằm chút vô cùng

Anh nắm trong tay cây cung vĩ đại

Và bên hông đeo một kiếm một khiên

Chiếc tù và sẵn thú vắt ngang vai

Treo trên sợi dây đeo màu xanh lá

Trên ngực anh cài huy chương bằng bạc

Khắc hình thánh Christopher ban bình an

Anh là người nông dân thạo núi rừng

Tôi cam đoan, anh hiểu rõ sơn lâm.

NỮ TU

Trong đoàn có vị nữ tu duyên dáng

Tôi phải khai rằng, đó là Mẹ Bề Trên

Bà Eglantine như người ta vẫn gọi

Bà thích hát ca ngợi đáng thánh thiêng

Tuy thật ra bà hát bằng giọng mũi

Với địa vị tôn kính bà ưa sự tra hỏi

Bà giỏi tiếng Pháp nhưng nói giọng lạ tai  
Vì Paris bà chưa lần ghé tới  
Dung mạo bà trang nghiêm, và vô cùng lịch thiệp  
Tao nhẽ hết mực cho tỏ vẻ cao sang  
Cung cách ngồi bàn cũng thật là thú vị  
Gắp thức ăn với động tác cầu kỳ  
Và trên môi chẳng bao giờ vương lại  
Một mẩu thức ăn thừa, bà phải quét sạch trơn  
Lại còn dầu mỡ bám trên miệng cốc  
Bà chẳng để giọt nào rớt xuống ngườì đâu.  
Nước canh lại càng không được dính ngón tay  
Tuy bà cẩn thận giữ kiểu cách xã giao  
Nhưng có trái tim nhân hậu cực kỳ  
Tôi thề rằng, bà sẽ khóc thương  
Cho con chuột lở chân sập bẫy  
Bà đích thân chăn nuôi một đàn chó  
Ăn thịt bò, uống sữa, bánh mì tươi  
Con nào rủi chết, bà đổ bệnh tiếc thương;  
Hay chỉ cần bạn lở tay quặt nhẹ  
Khi chúng rúc dưới chân bạn đòi ăn.  
Bà cao lớn, đầy đà và xinh đẹp  
Đầu ngẩng cao với đôi mắt pha lê  
Miệng chúm chím mọng tươi và quyến rũ  
Cách ăn mặc lại càng hợp thời trang  
Tắm vài đội đầu, bạn chú ý mà xem  
Xếp gọn gàng bao quanh vòng cổ

Cổ tràng hạt làm bằng san hô màu lục  
Được đính thêm một tượng ảnh bằng vàng  
Trên khắc chữ Latin : Văn A đứng trước  
Đó là câu : Amor Vincit Omnia  
Nghĩa là: tình yêu chinh phục mọi thứ  
Bà là Mẹ Bề trên đầy nhân ái  
Còn mang theo một nữ tu và ba giáo sĩ  
THẦY TU  
Có vị thầy tu trên yên ngựa màu nâu  
Đi ủng tốt, buộc áo choàng bằng đai lông thú;  
Thắt mũ trùm bằng nút nơ đính ngọc  
Dù giới luật buộc sống đời khép kín  
Thầy lại yêu chuyện săn bắn rong chơi  
Những luật lệ ngăn thầy ra khỏi ngõ  
Có là chi, chúng chẳng đáng đồng xu!  
Và thế là thầy bỏ qua hết thầy,  
Ô hay đấy! tôi nói với thầy  
Thế giới cần những con người đích thực  
Không phải những kẻ vùi đầu vào kinh sách  
Khổ luyện dùi mài, thân xác tàn phai  
Hay những kẻ chôn mình trong tu viện  
Cuộc đời dài chẳng biết tới niềm vui.  
Thầy có nuôi một đàn ngựa tốt  
Một bầy chó săn, nhanh chân nanh sắc  
Thầy thúc ngựa, tiếng thắng cương văng vẳng  
Trong gió thoảng, nghe rộn rã leng keng  
Như tiếng chuông của tòa tu viện nhỏ

Nơi xa xăm thầy sống đời thanh tu.

## GIÁO SĨ

Có giáo sĩ ham vui đến từ One Hubert

Biết tỏ tường mọi quán rượu khắp nơi

Từ cô hầu bàn đến vị linh chúa, ông đều đánh bạn

Ông nói rằng thật là vô dụng

Khi giúp kẻ khó nghèo ốm đau

Ôi bọn cận bã, ông nào đếm xỉa

Ông thường nói, suốt ngày lo bổ thí

Sao còn thì giờ vui thú rong chơi

Vậy nên ông chỉ năng lui tới

Những kẻ lấm tiền và địa chủ giàu sang

Ông giải tội cũng chẳng mấy khát khe

Hãy thành tâm làm việc đền tội

Bằng cách bổ thí cho tu sĩ khiêm nhường

Bạn thấy đấy trong tiêu chí của ông

Sự vui vẻ xếp lên hàng đầu

Đến cả như bà góa nghèo khốn khổ

Cũng vui lòng dâng nốt đồng xu

Ông khoác tấm áo choàng hai lớp lông

Trông lộng lẫy chẳng khác chi Giáo hoàng

Chẳng có một vết dơ nghèo khó

Ông hát tuyệt hay và chơi giỏi vĩ cầm

Đôi mắt sáng như sao trong đêm tối

Lấp lánh long lanh khi ông vận sức thắng xe

Ông uốn giọng khi nói chuyện hát ca

Sao cho tiếng nghe ngọt ngào đầu lưỡi.

## LÁI BUÔN

Lại có người lái buôn giàu có

Râu tía gọn gàng, quần áo cao sang

Ông theo dõi thị trường tìm cơ hốt bạc

Khi đổi vàng tại những nước xa xôi.

Ông nêu ra đầy lời khuyên miễn phí

Rằng nước Anh nên gác vùng Bắc Hải

Giữa cảng Harwich cho tới nước Hà Lan

Về phần ông trong những chuyến đi xa

Đều dọn dẹp sạch bóng thuyền cướp biển

Ông tự lập, kênh qua nhiều sóng gió

Có thể kể suốt ngày những thương vụ đã qua

Tôi cá rằng ông khoa trương nhưng xảo trá

Đến nỗi chẳng ai biết thực bụng ông nghĩ gì.

## HỌC GIẢ OXFORD

Lại có vị học giả trường Oxford

Người xanh xao, hốc hác, gầy còm

Cưỡi trên lưng con ngựa già xương xẩu

Chàng thanh niên nghèo túng mê sự học

Anh dồn tiền mua sách chẳng thèm ăn

Chẳng quần áo đẹp, chẳng thú vui chơi

Sách anh đọc : triết học và đạo đức

Và triết gia Aristote gối đầu giường

Anh kiệm lời nhưng nói năng rành mạch

Nên người người ai cũng muốn được nghe

Lời lẽ anh tràn đầy đức hạnh

Anh học hăng say, chỉ bảo cũng hăng say

### TRẠNG SƯ

Một trạng sư danh tiếng cũng trong đoàn

Nghe nói đây là người học thức

Tinh thông luật học, tỏ tường phép vua

Đủ sức đánh đổ bản di chúc tinh tường

Ông thuộc lòng mọi khoản luật điều chuông

Các bộ luật, quy chết từ trên vua trở xuống

Ông coi chúng như thẻ là đùa chơi

Trong kiện tụng ông chuyên gia bậc nhất

Nên rường hòm của cải sớm đầy dư

Tìm đâu người bận rộn hơn ông

Ấy thế nhưng tôi phải thề rằng

Sự bận rộn của ông có phần quá đáng

### ĐỊA CHỦ

Đi cùng ông có tay địa chủ miệt vườn

Khuân mặt tươi vui, ửng đỏ, như lửa hồng

Nằm khuất dưới bộ râu trắng màu hoa cúc

Ông mê ăn uống, lại giàu lòng hiếu khách

Luôn mở cửa nhà chào đón khách thập phương

Và sáng chiều ngập tràn thịt rượu

Ông say sưa dùng bữa suốt cả ngày

Rượu ngon, thịt ngọt, và ăn uống đắm say

Ông sống theo đường Epicurus

Lấy bữa ăn ngon làm lý tưởng cuộc đời

Trên bàn ăn không lúc nào trống trải

Sẵn sàng hầu tiệc khách mọi nơi  
Ông sửa soạn món ăn theo thời tiết  
Thường trách mắng bác đầu bếp đáng thương  
Khi sai thực đơn hay trễ nải tiệc tùng  
Ông béo tốt, tiếng vang khắp xứ  
Ngồi trong nghị viện, xét xử nơi tòa án  
Tóm lại là địa vị rất quyền uy

### NHỮNG HỘI VIÊN

Lại có năm người trong cùng một hội  
Sống giàu sang vì thạo chuyện làm ăn  
Họ phục sức giống nhau cho hợp với ngành nghề  
Một thợ dệt, thợ mộc, thợ làm mũ  
Một thợ nhuộm và một người buôn thảm  
Mỗi người họ đều mang kiếm ngấn trong vỏ bạc  
Lại trông như những ủy viên trong Hội đồng làng  
Vợ con họ hẳn phải xa hoa lắm  
Được khoác áo bào tựa nữ hoàng đăng quang  
Được gọi phu nhân giữa vòng bè bạn  
Và ngồi ghế đầu trong những ngày lễ vọng  
Thật là những điều thỏa mãn cánh chị em

### ĐẦU BẾP

Họ mang theo một đầu bếp trứ danh  
Có món gà hầm tiếng vang khắp chốn  
Là chí tôn trong nghề bếp núc  
Với khả năng dùng hương vị tài tình  
Anh quy thịt, làm bánh, hầm và chiên  
Giỏi món Pa-tê, làm canh tuyệt hảo

Trên chân anh có vết sẹo chạy dài  
Anh chế món Put-đinh vô cùng khéo léo  
Là chuyên gia chẳng một lần nhầm lẫn  
Khi thẩm định mọi loại bia xứ London

#### THẦY THUỐC

Còn nhiều hạng người cùng trong chuyến hành hương  
Có vị thầy thuốc giàu có, vênh vang, già dặn, nhưng vô cùng tài nghệ  
Ông chiêm tinh, đọc những lời thần chú  
Thế là khám ra các trăm loại bệnh trên người  
Toa thuốc ông kê làm giàu cho ngành buôn thuốc  
Đúng quy luật “nghề này sinh lợi cho nghề khác” xưa nay  
Dạo này ông chuộng một ăn kiêng  
Thực đơn cũng khẩu phần giảm bớt  
Ông chẳng đoái hoài đến Thánh kinh  
Lại vui cái thú chơi tiền cổ  
Sưu tầm trong nạn Cái Chết Đen  
Tôi có nghe ông trị hoa liễu bằng vàng  
Hắn vì thế ông mới yêu vàng tới vậy

#### MỆNH PHỤ XỨ BATH

Có bà mệnh phụ xứ rất vui tươi  
Luôn kể chuyện tình làm cả đoàn thích thú  
Tâm hồn bà sôi nổi, am hiểu chuyện phòng the  
Giỏi chuyện chiều chồng, giữ tim kẻ cận  
Bởi đời bà năm lần đò đã trót  
Chưa kể thêm vô số tình nhân  
Tai bà hơi lãng nhưng bà chẳng để tâm  
Chỉ siêng năng đi chu du viễn xứ

Cốt viếng cho được mọi thánh tích linh thiêng  
(Rằng bà mọc thừa, nên đời bà phiêu bạt)  
Boulogne, Roma bà đã đến  
Lại ghé vùng Cologne, Palestin  
Bà giỏi thêu dệt và vàng chất đầy kho  
Tôi tin rằng ngay cả vùng Flander  
Chẳng tìm nổi ai giàu có cho bằng  
Bà hăng còn dẻo dai sức ngựa  
Và vênh vang với chị em khắp xứ  
Những ngày dâng thánh tích, bà chiếm ghế hàng đầu  
Bà mạnh tay bố thí, để được người tuyên dương  
Nếu ai chẳng nhún nhường, bà vô cùng tức giận  
Đến nỗi lòng từ bi, trong tim cũng tan sạch  
Tôi thề rằng vào những ngày Chúa nhật  
Bà đội chiếc mũ chóp nặng tới 10 pound  
Vừa to vừa phẳng như tấm khiên đánh trận  
Quanh eo bà tấm áo choàng lộng lẫy  
Bít tất đỏ và đeo cựa gót giày  
Bà giỏi kể các chuyện tiểu lâm  
Khiến cả đoàn cười như nắc nẻ.

#### MỤC SƯ

Trong chuyến đi có vị mục sư nhân lành  
Một học giải ngay thẳng, uyên bác, khôn ngoan  
Ngài thiếu thốn của cải nhưng thánh thiện dư tràn  
Mỗi lần hay tin con chiên nghèo khó  
Không góp nổi phần thuế thập phân

Ngài rộng lượng ra tay trả giúp  
Vì đời mục sư ý Chúa muốn khó nghèo  
Ngài liên lý sống theo lời Kinh thánh  
Lấy Tin mừng dạy dỗ đàn chiên  
Dù xứ đạo còn thừa người rộng đất  
Ngài vẫn siêng năng thăm viếng mỗi gia đình  
Dù ngày mưa giông trời đầy sấm chớp  
Kẻ nghèo hèn ngài đãi như kẻ giàu sang  
Ngài luôn đi bộ với tay chống gậy  
Hi sinh mọi sự vì đàn chiên  
Dù đá mòn vàng tan cũng không hề lay chuyển  
Một mục sư được người người tin tưởng  
Chẳng điều dối trá bạn đừng mong  
Với kẻ nghèo hèn ngài thật là tuyệt hảo  
Lấy thánh thiện chần dất đàn chiên  
Qua đường ghập ghềnh hướng về Thiên Quốc  
Tôi cam đoan ngài thanh khiết nhất đời  
Suy nghĩ việc làm đều theo Chúa Kitô  
Nguyên tắc vàng sống điều mình giảng dạy